

FACTSHEET

Onderzoek Ouderbetrokkenheid in het basisonderwijs, het voortgezet onderwijs en het mbo

Het Sociaal en Cultureel Planbureau heeft in 2012 een enquête over ouderbetrokkenheid gehouden onder ouders in het basisonderwijs, het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs. In dit factsheet presenteren we de eerste resultaten.

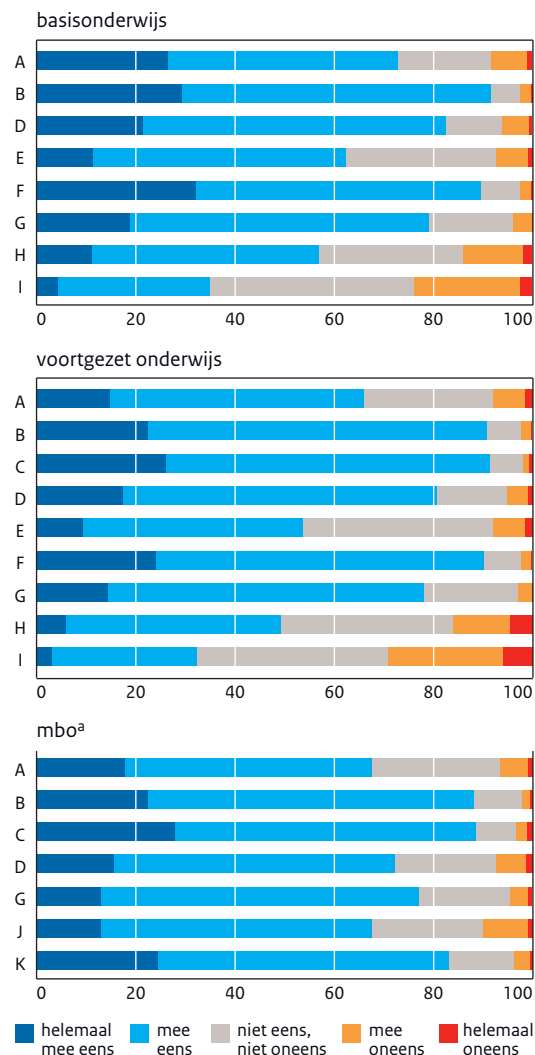
De uitkomsten van het onderzoek zullen uitgebreider worden beschreven in een publicatie die later dit jaar zal verschijnen. Ook doen we daarin verslag van focusgroepgesprekken met leraren en schoolleiders.

SAMENSTELLING:

LEX HERWEIJER & RIA VOGELS

januari 2013

Figuur 1
Mening over samenwerking tussen ouders en scholen, basisonderwijs, voortgezet onderwijs en mbo, 2012 (in procenten)

- A Goede leerresultaten van het kind zijn alleen mogelijk als ouders en school samenwerken
- B De school mag van ouders verwachten dat zij hun kind thuis steunen bij het onderwijs
- C Ouders en school moeten samenwerken om spijbelen en ander probleemgedrag te voorkomen
- D Ouders moeten de school steunen bij het handhaven van regels op school
- E Ouders moeten de leerkracht steunen als hun kind straf krijgt op school
- F Ouders hebben recht op uitleg als hun kind straf krijgt op school
- G Leerkrachten moeten open staan voor kritiek van ouders op hun aanpak
- H De school mag ouders aanspreken op de opvoeding thuis
- I Ouders mogen verwachten dat de school rekening houdt met de opvoeding thuis
- J Succes in het onderwijs is in de eerste plaats een verantwoordelijkheid van de school en de student
- K Het tegengaan van voortijdig schoolverlaten kan niet zonder de hulp van ouders

a In het mbo ouders van studenten t/m 22 jaar.

Bron: SCP/CBS (EOB'12)

Opvattingen over samenwerking tussen ouders en school

De gedachte dat samenwerking tussen ouders en scholen een voorwaarde is voor goede leerresultaten wordt door veel ouders onderschreven (figuur 1, stelling A). Dat geldt niet alleen voor ouders in het basisonderwijs, maar in iets mindere mate ook voor ouders in het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroeps-onderwijs (mbo). In het verlengde daarvan zijn bijna alle ouders het eens met de stelling dat de school van hen mag vragen hun kind thuis te steunen bij het onderwijs (stelling B), ouders in het mbo niet uitgezonderd. De noodzaak van samenwerking tussen ouders en school om spijbelen en ander probleemgedrag te voorkomen (stelling C) wordt eveneens breed onderschreven door ouders in het voortgezet onderwijs en het mbo. Ook zijn ouders in het mbo het eens met de opvatting dat het tegengaan van voortijdig schoolverlaten niet kan zonder hun hulp (stelling K). Ouders in het mbo zien wel grenzen aan hun verantwoordelijkheid voor het onderwijs van hun kinderen: de meerderheid onderschrijft de stelling dat succes in het onderwijs in de eerste plaats een verantwoordelijkheid is van de school en de student (stelling J).

Bij het steunen van het gezag van de school en de leraar is het beeld gemengd. Een ruime meerderheid van ouders in alle drie de sectoren is het er mee eens dat ouders de school moeten steunen bij het handhaven van regels (stelling D). Als het echter gaat om bestraffing van hun eigen kind, is die steun minder uitgesproken (stelling E). Ook zijn bijna alle ouders van mening dat zij in dat geval recht hebben op uitleg (stelling F). Een grote meerderheid van ouders in alle drie de sectoren is verder ook van mening dat leerkrachten moeten openstaan voor kritiek van ouders op hun aanpak (stelling G).

Over samenwerking op het terrein van opvoeding lijken ouders in het basis- en voortgezet onderwijs meer terughoudend. Omstreeks de helft is het eens met de stelling dat de school hen mag aanspreken op de opvoeding thuis (stelling H). Een minderheid is van mening dat de school rekening zou moeten houden met hoe leerlingen thuis worden opgevoed (stelling I).

Het betrekken van ouders bij het onderwijs

Veel ouders zijn dus van mening dat samenwerking met de school belangrijk is voor het schoolsucces van hun kind. In het basis- en voortgezet onderwijs vindt een grote meerderheid van ouders dat de school voldoende, of ruim voldoende doet om hen bij het onderwijs te betrekken. Rond de 15% van hen vindt dat de school hier te weinig aan doet. In het mbo zijn ouders minder tevreden: vier op de tien ouders in het mbo vinden dat de school te weinig doet om hen bij het onderwijs te betrekken.

Contact tussen ouders en school

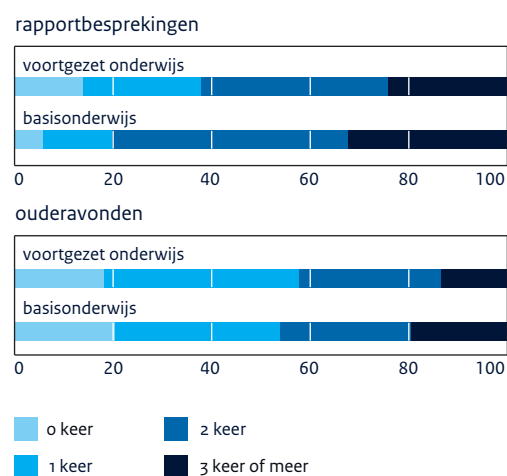
Bezoek aan rapportbesprekingen en ouderavonden

Vrijwel alle ouders in het basisonderwijs zijn minstens een keer per jaar bij een rapportbespreking of een tien minutengesprek. In het voortgezet onderwijs zijn ouders iets minder vaak aanwezig bij deze besprekingen (figuur 2). Ook algemene ouderbijeenkomsten – niet specifiek gericht op het eigen kind – worden veel bezocht, maar wel wat minder dan besprekingen over het eigen kind.

In het mbo worden minder vaak bijeenkomsten voor ouders georganiseerd dan in het basis- en voortgezet onderwijs. Twee op de drie ouders geven aan dat in het mbo dit soort bijeenkomsten worden georganiseerd, in het basis- en voortgezet onderwijs gebeurt dat volgens ouders bijna altijd. Als er in het mbo bijeenkomsten voor ouders worden georganiseerd, gaat de overgrote meerderheid er 'meestal of altijd' naar toe. Ouders van oudere leerlingen (20-22 jaar) laten het vaker afweten dan ouders van jongere leerlingen (16-19 jaar).

Figuur 2
Bezoek van rapportbesprekingen en ouderavonden in het basis- en voortgezet onderwijs in het afgelopen schooljaar, 2012 (in procenten)

Bron: SCP/CBS (EOB'12)

Huisbezoek in het basisonderwijs

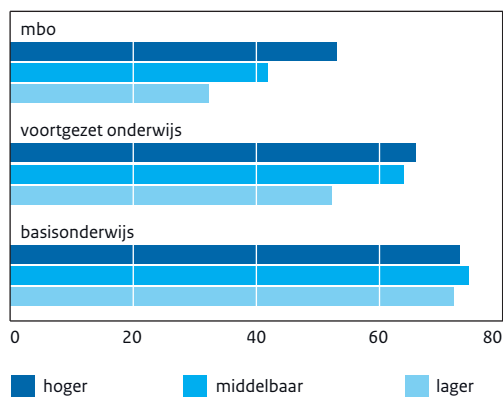
Scholen kunnen ook contact leggen met ouders door het afleggen van een bezoek aan huis. In het basisonderwijs geeft 20% van de ouders aan dat de school van hun kind huisbezoeken organiseert. Meestal heeft dat de vorm dat alle leerlingen huisbezoek krijgen, soms krijgt alleen de eerste leerling in het gezin huisbezoek, of is er alleen huisbezoek als er een speciale reden is. Bij een op de zeven ouders in het basisonderwijs is er daadwerkelijk een huisbezoek afgelegd. Kennismaken en bespreken hoe het met het kind gaat was in de regel het doel van het huisbezoek. Huisbezoek met een specifieke aanleiding (bespreken van leer- of andere problemen van het kind) komt minder voor.

Zelf contact zoeken met de school

Veel ouders in het basis- en voortgezet onderwijs zoeken ook zelf contact met de school van hun kind (resp. 74% en 70% in een schooljaar). In het mbo gebeurt dat minder vaak (38%). Vaak zoeken ouders contact om te praten over leerproblemen of andere problemen van hun kind, maar het contact kan ook gericht zijn op kennismaken en informeren naar het kind. In het voortgezet onderwijs en het mbo zoeken hogeropgeleide ouders vaker zelf contact met school dan lageropgeleide ouders, in het basisonderwijs is dit verschil er niet (figuur 3).

Omdat in het mbo zowel scholen als ouders minder vaak contact zoeken, staat het contact met de school bij een flinke groep ouders op een laag pitje. Daarbij is er een duidelijk verschil tussen ouders van leerlingen in de jongste leeftijdsgroep (16-17 jaar) en ouders van leerlingen in de hogere leeftijdsgroepen (17-18 jaar en 20-22 jaar): in de hoogste leeftijdsgroep wordt vaker geen contact gezocht, noch door ouders noch door de school (figuur 4). Voor de mbo-scholen speelt mee dat meerderjarige studenten toestemming moeten geven voor het leggen van contact met hun ouders. Ook is er op mbo-niveau 1/2 meer contact tussen ouders en scholen dan op niveau 3 en 4.

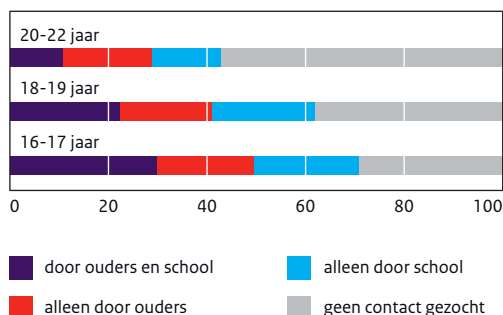
Figuur 3
Ouders die zelf contact zoeken met de school, naar onderwijssector^a en opleidingsniveau, 2012 (in procenten)

a In het mbo ouders van studenten t/m 22 jaar.

Bron: SCP/CBS (EOB'12)

Figuur 4
Contact gezocht door ouders en school, mbo, naar leeftijd van de student^a, 2012 (in procenten)

a In het mbo ouders van studenten t/m 22 jaar.

Bron: SCP/CBS (EOB'12)

Ouders in het mbo zijn vaker ontevreden over informatie over leervorderingen

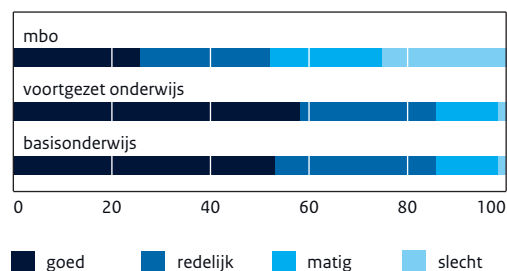
Ruim de helft van de ouders in het basisonderwijs, en bijna zes op de tien in het voortgezet onderwijs vinden dat ze goed worden geïnformeerd over de leervorderingen van hun kind (figuur 5). Ongeveer 15% van de ouders vindt de informatieverstrekking echter 'slecht' of 'matig'. In het mbo is het oordeel op dit punt een stuk minder positief: slechts een kwart voelt zich goed geïnformeerd, bijna de helft 'slecht' of 'matig'. Ouders van mbo-studenten in de hoogste leeftijdsgroep (20-22 jaar) zijn vaker ontevreden dan ouders van de jongste studenten.

Thuis meeleven met het onderwijs

Bijna alle ouders praten thuis met hun kind over hoe het gaat op school, en de frequentie waarin dit gebeurt is hoog. In het basisonderwijs doen acht van de tien ouders dit (bijna) dagelijks, in het voortgezet onderwijs en het mbo is de frequentie van de gesprekken iets lager (figuur 6). Ondanks de hogere leeftijd van studenten in het mbo spreken ouders toch in grote meerderheid ten minste een keer per week met hun kind over school.

Figuur 5

Oordeel over de informatie van de school over de leervorderingen van het kind, naar onderwijssector^a, 2012 (in procenten)

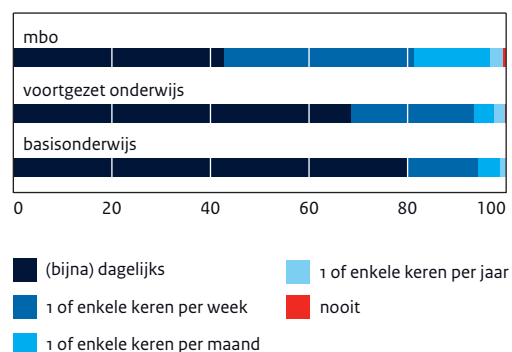

a In het mbo ouders van studenten t/m 22 jaar.

Bron: SCP/CBS (EOB'12)

Figuur 6

Frequentie waarin ouders met hun kind praten over hoe het gaat op school, naar onderwijssector^a, 2012 (in procenten)

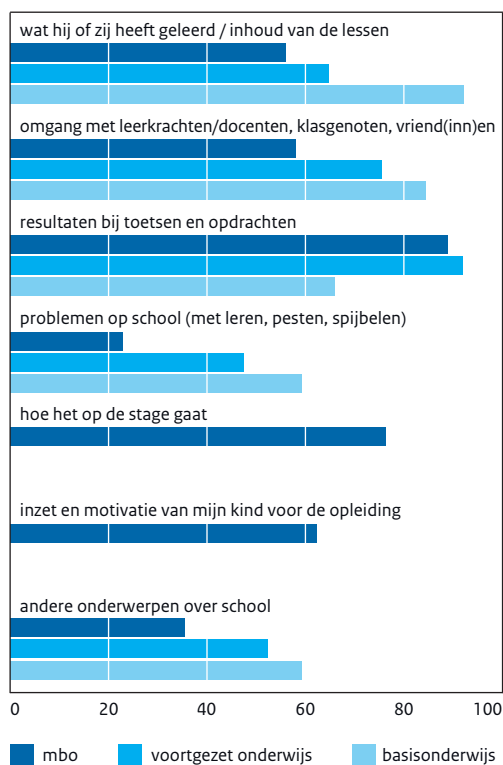

a In het mbo ouders van studenten t/m 22 jaar.

Bron: SCP/CBS (EOB'12)

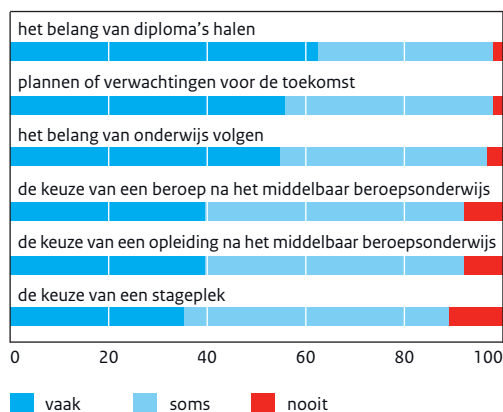
Figuur 7
Onderwerpen waarover ouders praten met hun kind, naar onderwijssector^a, 2012 (in procenten)^b

a In het mbo ouders van studenten t/m 22 jaar.
b Meerdere antwoorden mogelijk.

Bron: SCP/CBS (EOB'12)

Figuur 8
Frequentie waarin ouders met hun kind praten over schoolloopbaan en toekomst, mbo^a, 2012 (in procenten)

a In het mbo ouders van studenten t/m 22 jaar.

Bron: SCP/CBS (EOB'12)

Waarover praten ouders met hun kind?

In het basisonderwijs praten ouders op de eerste plaats over wat het kind heeft geleerd op school, op de tweede plaats over de omgang met leerkrachten, klasgenootjes, vriendjes en vriendinnetjes, en op de derde plaats over resultaten bij toetsen en opdrachten (figuur 7). In het voortgezet onderwijs worden dezelfde onderwerpen vaak genoemd, maar daar voeren gesprekken over toetsresultaten de boventoon. Dit gebeurt met name in havo en vwo, en minder in het vmbo en in brugklassen.

Ook in het mbo staan gesprekken over toetsresultaten op de eerste plaats, daarnaast ligt het zwaartepunt bij onderwerpen als de stage en de motivatie en inzet voor de opleiding.

Praten over de toekomst

Het tonen van belangstelling beperkt zich niet tot de dagelijkse gang van zaken op school. Door met hun kind te praten over verwachtingen, mogelijkheden en interesses kunnen ouders de ontwikkeling van hun kind stimuleren en het op weg helpen in de schoolloopbaan. In de laatste fase van het basisonderwijs praten ouders (begrijpelijkerwijs) veel met hun kind over het onderwijs na de basisschool, maar ook wat het kind later worden wil en het nut van onderwijs zijn onderwerp van gesprek. In het voortgezet onderwijs en het mbo neemt het praten over de toekomst concretere vormen aan. De keuze van een vervolgopleiding of een beroep, en plannen en verwachtingen voor de toekomst worden vaak besproken (figuur 8). Ook spreken veel ouders met hun kind over het belang van het volgen van onderwijs en van het halen van een diploma.

Thuis ondersteunen van het leren

Ouders kunnen het leerproces van hun kind thuis ondersteunen door te helpen met huiswerk en opdrachten, maar ook door samen met hun kind allerlei educatieve activiteiten te ondernemen.

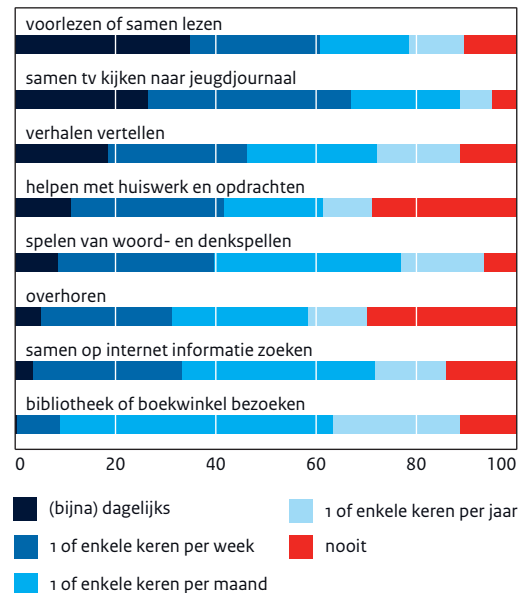
Steun in het basisonderwijs

Voor jonge kinderen draagt voorlezen bij aan de ontwikkeling van de woordenschat en het taalgevoel. Ongeveer een op drie ouders in het basisonderwijs zegt (bijna) dagelijks voor te lezen, of samen met hun kind te lezen (figuur 9). Er is ook een groep ouders die dat nooit, of hooguit enkele keren per jaar doet. Dit zijn met name ouders van oudere kinderen (9-12 jaar). Ouders van jonge kinderen, vooral als de kinderen nog vier of vijf jaar zijn, lezen vrijwel allemaal dagelijks of enkele keren per week voor. Veel ouders kijken ook samen met hun kind naar het jeugdjournaal, educatieve programma's of kinderprogramma's. Activiteiten als overhoren en helpen met huiswerk en opdrachten worden minder vaak genoemd. In de hogere groepen van het basisonderwijs krijgen leerlingen vaker huiswerk, en bieden ouders ook vaker hulp.

Steun in het voortgezet onderwijs

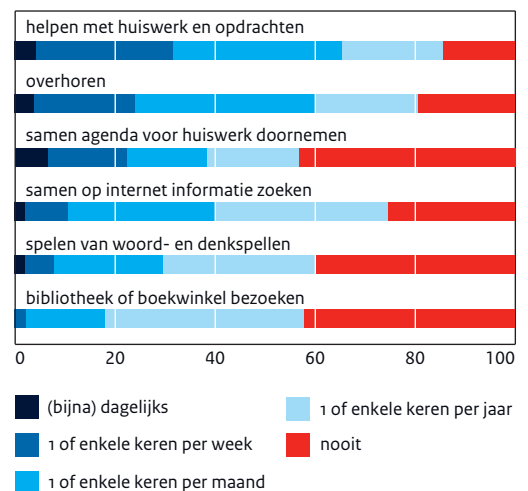
Ook in het voortgezet onderwijs helpen ouders hun kind regelmatig met huiswerk en opdrachten, of met overhoren (figuur 10). Het gebeurt echter minder vaak dan in het basisonderwijs, maar mogelijk is de hulp wel intensiever dan in het basisonderwijs. Ouders geven deze vorm van steun vooral als hun kind in de brugklas of in het vmbo zit, en minder als hun kind havo of vwo volgt. Ook samen de agenda voor huiswerk doornemen doen ouders vooral in de eerste twee leerjaren van het voortgezet onderwijs (leeftijd kind 12-14 jaar), en als hun kind in het vmbo zit. Voor deze drie activiteiten geldt steeds dat laagopgeleide ouders hun kind minder vaak helpen dan hoogopgeleide ouders.

Figuur 9
Frequentie van educatieve activiteiten van ouders met hun kind in het basisonderwijs, 2012 (in procenten)

Bron: SCP/CBS (EOB'12)

Figuur 10
Frequentie van educatieve activiteiten van ouders met hun kind in het voortgezet onderwijs, 2012 (in procenten)

Bron: SCP/CBS (EOB'12)

Steun in het mbo

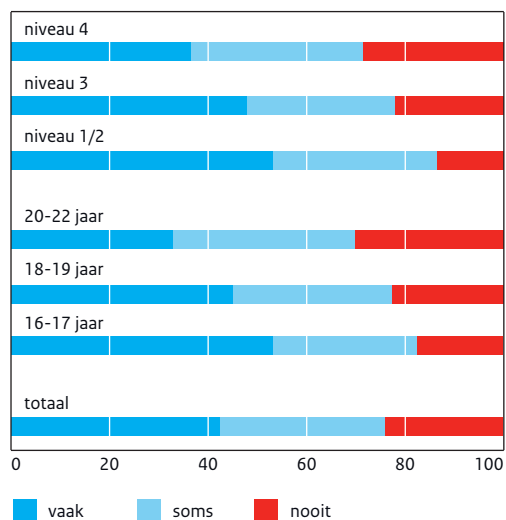
Vergeleken met het voortgezet onderwijs helpen ouders hun kind in het mbo veel minder vaak met huiswerk en opdrachten. Een op de drie ouders zegt nooit te helpen, en minder dan een op de tien ouders helpt een keer per week of vaker. Het minder helpen zal voor een deel te maken hebben met de hogere leeftijd van mbo-studenten: ook in het voortgezet onderwijs krijgen de oudste leerlingen minder hulp van hun ouders. Gebrek aan kennis over de lesstof zal eveneens een rol spelen. In het mbo neemt de hulp van ouders verder af naarmate studenten ouder worden. Daarnaast helpen laagopgeleide ouders minder vaak met huiswerk en opdrachten dan hoogopgeleide ouders, net als in het voortgezet onderwijs.

Toezicht op spijbelen

Ouders kunnen ook bijdragen aan de schoolloopbaan van hun kind door op te letten dat hun kind de lessen volgt en niet spijbelt. De helft van de ouders in het voortgezet onderwijs en vier op de tien ouders in het mbo zeggen hier vaak op toe te zien. Ouders in het mbo doen dit vaker naarmate hun kind jonger is, en ook vaker als hun kind een mbo-opleiding op een lager niveau volgt (figuur 11). De problemen met schooluitval zijn feitelijk ook groter op de lagere niveaus van het mbo (spijbelen kan een voorbode zijn van school-uitval).

Een deel van de ouders van mbo-studenten ziet er daarnaast op toe dat hun kind huiswerk en opdrachten maakt. Het toezicht daarop lijkt minder strikt dan op spijbelen: een op de vier ouders in het mbo zegt hier vaak op toe te zien, de helft doet dit soms, de rest nooit. Ook bij het toezicht op huiswerk en opdrachten laten ouders de teugels vieren als mbo-studenten ouder worden. Daarnaast is er ook minder toezicht op studenten in de hogere niveaus van het mbo.

Figuur 11
 Frequentie waarin ouders er op letten dat hun kind alle lessen volgt en niet spijbelt, mbo^a, naar leeftijd en onderwijsniveau van het kind, 2012 (in procenten)

a In het mbo ouders van studenten t/m 22 jaar.

Bron: SCP/CBS (EOB'12)